

**Lausunto**

7.6.2021

VN/572/2020  
VN/572/2020-OM-16

Sosiaali- ja terveysministeriö

**Oikeusministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi tupakkalain muuttamisesta**

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi tupakkalain muuttamisesta. Lakia kaavallaan muutettavaksi useiden säännösten osalta ja lakiin lisättäisiin myös uutta sääntelyä. Tupakkatuotteiden, sähkösavukkeiden ja täyttösäiliöiden vähittäismyyntipakkauksia koskevia säännöksiä muutettaisiin. Lakiin otettaisiin tunnusomaisten tuoksujen ja makujen kieltö. Tupakkalaissa määriteltäisiin kuumennettavat tupakkatuotteet, ja niiden käyttämiseen tarkoitettujen tupakointivälineiden esilläpito kiellettäisiin. Maahantuontia koskevaa sääntelyä muutettaisiin niin, että se koskisi nykyistä yhdenmukaisemmin tupakkalaissa tarkoitettuja eri tuotteita. Tupakointikieltoja laajennettaisiin. Lakiin kaavallaan tehtäväksi myös erinäisiä muita muutoksia.

Oikeusministeriö toteaa lausuntonaan seuraavan.

**Esitysluonnoksen suhde perusoikeuksiin***Yleistä*

Esitysluonnoksessa kaavailtua lainsäädäntöä on arvioitu perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvatuhenkilökohtaisen vapauden kannalta, perustuslain 12 §:n 1 momentissa turvatuhenkilökohtaisen vapauden kannalta, sekä perustuslain 15 §:n 1 momentissa turvatuhenkilökohtaisen vapauden kannalta. Tupakkalakiin liittyen on aiempaa eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntöä. Perustuslakivaliokunta on pitänyt ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppumista tavoittelevaa lainsäädäntöä hyväksyttävänä perusoikeuksien näkökulmasta (PeVL 17/2016 vp, s. 2). Perustuslakivaliokunta on asteittain madaltanut kynnystä puuttua tupakointiin, esimerkiksi yksityisessä käytössä olevassa kulkuneuvossa. Perustuslakivaliokunta on toisaalta kiinnittänyt huomiota myös siihen, että kaikkea, mitä yhteiskunnassa ei pidetä hyväksyttävänä tai suotavana, ei ole perusteltua lailla kieltää. Sellaisia symbolisia kieltoja, joiden valvontakin on lähinnä symbolista, tulisi välttää. (PeVL 17/2016 vp, s. 5)

*Henkilökohtainen vapaus*

Tupakkalain 74 §:ään lisättäisiin tupakointikieltoja, jotka koskisivat 1) leikkikenttiä, joista on laadittava kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 7 §:n mukainen turvallisuusasiakirja; 2) lastensuojelulain (417/2007) tai mielenterveyslain (1116/1990) nojalla hoitoa antavien laitosten ulkoalueita, jotka on tarkoitettu alle 18-vuotiaille; ja 3) yleisiä uimarantoja, joista säädetään terveysuojelulain (763/1994) 32 §:n 2 momentin 3 kohdan nojalla. Lisäksi lain 78 §:ää muutettaisiin niin, että laissa määritellyllä asuntoyhteisöllä olisi oikeus kieltää tupakointi asuntoyhteisön hallitsemisissa yhteisissä ulkotiloissa yleisesti, kun voimassa olevan lain mukaan kieltö voidaan ulottaa yhteisissä ulkotiloissa rakennuksen sisäänkäyntien ja ilmanottoaukkojen läheisyyteen, lasten leikkialueisiin ja yhteisiin parvekkeisiin. Tällaiset kaavailut uudet kiellot ovat

**Postiosoite**  
**Postadress**  
**Postal Address**  
 Oikeusministeriö

**Käyntiosoite**  
**Besöksadress**  
**Office**

**Puhelin**  
**Telefon**  
**Telephone**

**Faksi**  
**Fax**  
**Fax**

**s-posti, internet**  
**e-post, internet**  
**e-mail, internet**

PL 25  
 00023 Valtioneuvosto

Eteläesplanadi 10  
 Helsinki

29 516 001  
 35 829 516 001

916 067 730  
 +358 9 1606 7730

oikeusministerio@om.fi  
 oikeusministerio.fi

perustuslakivaliokunnan aiempi tulkintakäytäntö huomioon ottaen merkityksellisiä perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvatun henkilökohtaisen vapauden osalta siinä suhteessa, että perusoikeuksien subjektin (ihmisyksilön) itsemääräämisoikeutta tupakointiin rajoitettaisiin. Tällaisten perusoikeuksien rajoitusten tulee täyttää perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset (PeVM 25/1994 vp, s. 5).

Kaavaillun sääntelyn osalta täytyy perusoikeuksien rajoittamiselta edellytetty lailla säätämisen vaatimus. Kaavailtuja uusia tupakointikieltoja voitaneen pääsääntöisesti pitää myös riittävän täsmällisinä ja tarkkarajaisina suhteessa perusoikeuden rajoittamisen edellytykseen. Käytännön tulkinnanvaraisuutta saattanee silti esiintyä siinä, missä kunkin kaavaillun kieltoalueen rajat menevät tai miten kielletty alue määritellään. Onko esimerkiksi yleisen uimarannan alue yksiselitteinen ja miten uimaranta käytännössä on rajattu sitä ympäröivästä alueesta? Esitysluonnoksen (s. 35) mukaan ”Olisikin perusteltua, että kunta osoittaisi esimerkiksi opastein uimarannan ulkopuolelta paikan, joka olisi varattu tupakoinnille ja jossa olisi sitä varten tarkoitetut tuhkakupit tai roskakorit.”

Oikeusministeriö kiinnittää tässä lausunnossa erillisessä kohdassa huomiota siihen, että yleisen uimarannan määrittely tapahtuu sosiaali- ja terveysministeriön antamassa asetuksessa.

Kuten aiemminkin, kaavailtujen tupakointikieltojen hyväksyttävyyttä perustetaan perustuslain 19 §:n 3 momentissa säädettyyn julkisen vallan velvoitteeseen edistää väestön terveyttä. Perustuslakivaliokunta on pitänyt perustuslain 19 §:n 3 momenttia hyväksyttävänä perusteena henkilökohtaisen vapauden rajoittamiselle (PeVL 17/2016 vp).

Esitysluonnoksessa ei nähtävästi kovin suoraan tuoda esiin sitä, missä suhteessa kaavaillut tupakointikiellot ovat välttämättömiä ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään. Lähtökohtana ei perusoikeuksien rajoittamisen kannalta voi pitää ainakaan pelkästään sitä, että voimassa olevan tupakkalain 1 §:n 1 momentissa lain tavoitteeksi on asetettu ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen (PeVL 17/2016 vp, s. 3).

Esitysluonnoksessa ei ole arvioitu sitä, jäävätkö kaavaillut rajoitukset henkilökohtaisen vapauden ydinaluumerkityksen ulkopuolelle (ydinalueen koskemattomuuden vaatimus perusoikeuden yleisenä rajoitusedellytyksenä). Arviota ei ole tehty myöskään perusoikeusrajoituksiin liittyvistä oikeusturvajärjestelyistä ja rajoitusten ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisuudesta.

Perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvatun henkilökohtaisen vapauden rajoittamisen perustelut jäävät esitysluonnoksen suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä koskevassa jaksossa suppeiksi ja melko yleisluonteisiksi. Oikeusministeriö mielestä on asianmukaista, että perusoikeuksien rajoittaminen arvioidaan yksityiskohtaisesti ja systemaattisesti suhteessa perusoikeuksien yleisiin rajoitusedellytyksiin. Kysymys kun kuitenkin on uusista perusoikeuksien rajoituksista, jotka tulisi huolellisesti perustella, huolimatta siitä, että tupakkalaissa on jo voimassa perusoikeuksia rajoittavaa sääntelyä.

### *Sananvapaus*

Voimassa olevan tupakkalain nojalla tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten tulee täyttää tiettyjä vaatimuksia, jotka rajoittavat sananvapautta. Kaavaillun lainmuutoksen mukaan kaikkien tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkauksiin vaadittaisiin vastaisuudessa kuvalliset terveysvaroitukset, kun tupakkalaissa vaatimus koskee tällä hetkellä kaikkia poltettavaksi tarkoitettujen tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkauksia. Käytännössä muutos kohdistuisi esitysluonnoksen mukaan kuumennettaviin tupakkatuotteisiin.

Kaavailulla sääntelyllä myös yhdenmukaistettaisiin tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten ulkoasu, jolloin vähittäismyyntipakkauksia tai itse tuotetta ei olisi enää mahdollista käyttää tuotteen markkinoinnin välineenä. Käytännössä tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten ulkoasun yksityiskohtainen sääntely tapahtuisi sosiaali- ja terveysministeriön antamassa asetuksessa, jota oikeusministeriön käsityksen mukaan voidaan sääntely-yhteys huomioon ottaen pitää perusteltuna. Vähittäismyyntipakkausten ulkoasu ja merkinnät sisältävät lukuisia teknisluonteisia yksityiskohtia, joiden säätäminen lailla olisi epätarkoituksenmukaista.

Kaavailtu sääntely laajentaisi myös tupakkatuotteiden esilläpitokieltä, kun kuumennettavat tupakkatuotteet otettaisiin mukaan esilläpitokiellon piiriin (71 §).

Kuten perustuslain 7 §:n 1 momentin henkilökohtaisen vapauden rajoittamisen osalta, myös perustuslain 12 §:n 1 momentin sananvapauden osalta perusoikeuden rajoittamisen taustalla on perustuslain 19 §:n 3 momentti (väestön terveyden edistäminen). Uudet kaavaillut rajoitukset sananvapauden eivätkä sinänsä vaikuttaisi merkittävästi laajentavan niitä sananvapauden rajoituksia, joita voimassaolevalla tupakkalailla on jo toteutettu. Esitysluonnoksessa on sananvapauden osalta

myös viitattu perustuslain 7 §:n 1 momenttia kattavammin perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten täyttymiseen.

### *Omaisuuksensuojaja*

Esitysluonnoksessa (s. 43) viitataan esilläpitokiellon osalta perustuslakivaliokunnan lausuntoihin (PeVL 17/2011 vp ja PeVL 21/2010 vp), joissa todetaan, että esilläpitokiellolla rajoitetaan tavaramerkin haltijan oikeutta hyödyntää tätä omaisuutta elinkeinotoiminnassa. Tällä tavalla puututaan välillisesti myös perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvattuun elinkeinovapauteen, koska kielto vaikuttaa negatiivisesti haluun aloittaa uutta yritystoimintaa alalla. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että kyseinen omistusoikeuteen kohdistuva rajoitus on ollut tarkoitukseltaan hyväksyttävä, eikä ole mennyt pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon sääntelyn taustalla tältä osin olevan yhteiskunnallisen intressin painavuus omistusoikeuteen puuttumiseen (PeVL 21/2010 vp).

Kaavailluilla lainmuutoksilla esimerkiksi kuviomerkkien ja sanaosia sisältävien kuviomerkkien esittäminen pakkauksissa tulisi kokonaan kielletyksi. Sääntely merkitsisi siten rajoitusta tavaramerkin haltijan oikeuteen hyödyntää tätä omaisuutta elinkeinotoiminnassa. Kaavailtu sääntely ei kokonaan estäisi tavaramerkkien hyödyntämistä pakkauksissa, kun eri tuotteet olisi jatkossakin mahdollista erottaa toisistaan pakkaukseen painetun tuotenimen avulla. Sama koskee itse tuotteeseen painettavia tuotenimiä, eli kukaan muu kuin tavaramerkin haltija ei saisi jatkossakaan käyttää tuotteensa tunnuksena tavaramerkkiin sekoitettavissa olevaa merkkiä, ja tavaramerkin haltija saisi vedota yksinoikeuteensa kaikkia kilpailijoita vastaan (luonnos s. 44).

Omaisuuksensuojajan osalta kaavailut lisärajoitukset olisivat henkilökohtaisen vapauden ja sananvapauden rajoitusten ohella asteittaisia lisiä siihen, miten perusoikeuksia on tupakkalain nojalla jo aiemmin rajoitettu. Oikeusministeriö toteaa, että myös omaisuuksensuojajan kaavailtujen rajoitusten osalta perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten arviointi on luonnoksessa osittaista ja oikeusministeriö suosittaakin esityksen jatkovalmistelussa arvioimaan rajoitusedellytysten täyttymistä esityksen suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä koskevassa jaksossa kokonaisvaltaisemmin.

### **Tukkumyyjän tiedonsaantioikeus**

Lain 60 §:ään kaavaillaan uutta 5 momenttia, jonka mukaan tukkumyyjällä olisi oikeus teknisen rajapinnan kautta saada 1 ja 2 momentin mukaisten velvollisuuksiensa varmistamiseksi välttämättömät tiedot vähittäismyyntiluvan haltijoista ja tukkumyynti-ilmoituksen tehneistä elinkeinonharjoittajista sekä käsitellä näitä tietoja. Säännöksen perusteluissa viitataan julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 24 §:n 1 momenttiin, ja todetaan, että tupakkalaissa säädettäisiin tämän mukaisesti tukun tiedonsaantioikeudesta ja oikeudesta käsitellä tietoja, jotta tukut voisivat 60 §:n 1 ja 2 momentin mukaisesti varmistua siitä, että ne myyvät tupakkatuotteita tai nikotiininesteitä vain tahoille, jotka niitä saavat myydä.

Tiedonhallintalain 24 §:n mukaan viranomainen voi luovuttaa teknisten rajapintojen avulla tietoja muulle kuin toiselle viranomaiselle, jos tiedot saavalla toimijalla on erikseen laissa säädetty tiedonsaantioikeus ja oikeus käsitellä näitä tietoja. Kaavailun 5 momentin sanamuodon mukaan tiedonsaantioikeus kohdistuisi vain julkisiin tietoihin. Tällöin oikeus saada mainittuja tietoja seuraa julkisuuslaista, eikä itse tiedonsaantioikeudesta suhteessa viranomaiseen olisi välttämätöntä säätää. Pykälän perusteluista voi kuitenkin saada käsityksen, että sääntelyllä on haluttu oikeuttaa tietoihin mahdollisesti sisältyvien henkilötietojen käsittelyä, eli luoda niille käsittelyperuste. Jos säännöksen tarkoitus on tällainen, tulee säännöksen perusteluita täydentää asiaan kuuluvalla EU:n yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklaan kytkeytyvällä käsittelyperustekuvauksella ja varmistua että esityksessä on mukana myös tarvittava sääntelyliikkumavaran kuvaus.

Tekninen rajapinnan avaaminen on tiedonhallintalain 24 §:n mukaan viranomaisen harkinnassa ja se voidaan avata vain 22 ja 24 §:ssä säädettyjen edellytysten täytyessä. Kun säännöksessä säädettäisiin tukkumyyjän oikeudesta saada tiedot rajapinnan välityksellä, jää epäselväksi, onko säännöksellä tarkoitus syrjäyttää tiedonhallintalain 24 §:ssä viranomaiselle säädetty harkintavalta ja tiedonhallintalain 24 ja 22 §:ssä rajapinnan avaamiselle säädetty edellytykset. Jos näin olisi, tulisi kaavailun sääntelyn osalta arvioida sen mukanaan tuomat tietojenkäsittelyyn liittyvät riskit ja lisätä tarvittaessa sääntelysuojatoimista, joilla riskejä voidaan asianmukaiseksi hallita. Jos taas tarkoitus on noudattaa yleislaissa säädettyjä rajapinnan avaamisen edellytyksiä, tulee säännös muotoilla uudelleen tätä tarkoitusta vastaavasti. Kaavailusta säännöksestä ei myöskään ilmene keneltä (miltä viranomaiselta) tiedot on oikeus saada. Tässä muodossa säännös on paitsi tiedonsaantioikeutta osoittavana muotoilultaan puutteellinen, niin myös epäselvä sen osalta millä viranomaisella olisi tukkumyyjälle säädettävää oikeutta vastaava velvollisuus rajapinnan avaamiseen. Se, millä tavalla ja miltä osin kaavailtua sääntelyä tulee muuttaa tai täydentää, riippuu siitä, mitä siinä on ollut tarkoitus säätää.

## Uimarannan tupakointikiellosta

Kaavaillun tupakkalain uuden 74 §:n 1 momentin 3 c kohdan mukaan tupakoida ei saisi yleisillä uimarannoilla, joista säädetään terveydensuojelulain (763/1994) 32 §:n 2 momentin 3 kohdan nojalla. Terveydensuojelulain 32 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yleisen uimarannan uimaveden terveydellisistä ja muista laatuvaatimuksista, laadun valvonnasta ja hallinnasta sekä uimaveden laadusta tiedottamisesta. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut asetuksen (177/2008) yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta. Asetuksen 2 §:ssä määritellään yleisellä uimarannalla tarkoitettavan mitä tahansa pintaveden osaa, jossa kunnan terveydensuojeluviranomainen odottaa huomattavan määrän ihmisiä uivan ja jolle tämä viranomainen ei ole antanut vähintään yhtä kokonaista uimakautta koskevaa uimakieltoa tai vastaavalle ajanjaksolle annettua ohjetta, jonka mukaan uiminen ei ole suositeltavaa, sekä josta on tehtävä terveydensuojelulain (763/1994) 13 §:n 1 momentin 3 kohdan mukainen ilmoitus.

Oikeusministeriö toteaa, että em. asetuksessa yleisen uimarannan määritelmä on suhteellisen väljä ("jossa kunnan terveydensuojeluviranomainen odottaa huomattavan määrän ihmisiä uivan"), mitä voidaan pitää täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden suhteen ongelmallisena perustuslain 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun henkilökohtaisen vapauden rajoittamisen kannalta. Ongelmallista on myös se, että alue, jolle kohdistettaisiin perusoikeuden rajoitus, määriteltäisiin ministeriön asetuksella. Perusoikeuksien rajoittaminen edellyttää lailla säätämistä ja näin ollen ainakin yleisen uimarannan määrittelyn perusteet tulisi säätää laissa.

## Kunnan antama määräys

Tupakkalain noudattamista valvovat kunnat ja sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira), ja laissa on säädetty niille erinäisiä toimivaltuuksia. Lain 105 §:n nojalla Valvira tai kunta voi asettaa tupakkalain säännösten perusteella antamansa kiellon tai määräyksen tehosteeksi uhkasakon tai uhan, että asetetun määräajan jälkeen tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Esitysluonnoksessa kaavaillaan tupakkalain 96 §:ää muutettavaksi siten, että kunnalla olisi oikeus antaa määräyksiä: "Jos kunta valvontatehtävässään havaitsee alueellaan tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai antamansa määräyksen vastaista toimintaa, kunta voi kieltää tällaisen toiminnan tai antaa toiminnan korjaamista koskevan määräyksen." Voimassa olevan tupakkalain 96 §:n nojalla kunta voi kieltää tupakkalain vastaisen toiminnan: "Jos kunta valvontatehtävässään havaitsee alueellaan tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaista toimintaa, kunta voi kieltää tällaisen toiminnan."

Esitysluonnoksessa (s. 37) 96 §:ää koskevat säännöskohtaiset perustelut ovat hyvin niukat ja yleiset: "Pykälää ehdotetaan muutettavaksi ensinnäkin niin, että kunta voisi antaa pykälän nojalla kiellon lisäksi määräyksiä. Määräys voisi koskea esimerkiksi myynnin tai muun toiminnan korjaamista tupakkalain mukaiseksi. Lisäksi säädettäisiin kunnan mahdollisuudesta kieltää toiminta, jos kunnan antamaa määräystä ei ole noudatettu."

Oikeusministeriö toteaa, että tupakkalain 96 §:n muuttamisen tarkoitus ja tarve jää esitysluonnoksen perusteella jokseenkin epäselväksi. Määräyksenantovalta määritellään hyvin yleisellä tasolla, mikä ei ole perustuslain 2 §:n 3 momentin laillisuusperiaatteen näkökulmasta suotavaa. Voimassa olevan tupakkalain nojalla kunta voi valvontatehtävänsä hoitaessaan kieltää tupakkalain vastaisen toiminnan ja asettaa tarvittaessa uhkasakon tai teettämisuhan lainvastaisen toiminnan saattamiseksi lainmukaiseksi. Nykyinen sääntely siis antaa kunnalle jo sinänsä merkittävästi toimivaltaa.

## Muutoksenhaku

Oikeusministeriö kannattaa oikaisuvaatimusmenettelyn soveltamista valvontamaksupäätöksiin (106 § 1 mom.). Perusteluissa on tunnustettu säännöksen vertailukelpoisuus alkoholilain 80 §:ään, mutta ehdotus poikkeaa siitä jonkin verran. Näitä sääntelyvalintoja olisi syytä perustella. Tiedoksiannon osalta, jota on myös käsitelty perusteluissa, oikeusministeriö pyytää kiinnittämään huomiota hallintolain sääntelyyn tavallisen ja todisteellisen tiedoksiannon käyttöalasta.

Ehdotettu 106 ja 107 §:n kokonaisuus sisältää nyt toistoa. Oikeusministeriö esittää luettavuuden vuoksi harkittavaksi, että 106 §:n 2 momentissa ei kokonaisuudessaan toistettaisi 107 §:n 1 momentin 1 kohtaa, vaan 107 §:ään voitaisiin viitata informatiivisesti jotenkin lyhyemmin (muutoksenhausta markkinaoikeudellisiin asioihin säädetään kuitenkin 107 §:ssä tms). Myös ehdotetun 106 §:n 2 momentin ensimmäinen virke on informatiivinen viittaus oikeudenkäynnistä

hallintoasioissa annettuun lakiin (HOL), joten tämän erityislain siitä poikkeavat säännökset tulevat joka tapauksessa sovellettaviksi yleislain sijaan. Informatiivinen viittaus kuntalakiin voisi tällöin pysyä voimassa olevaa lakia vastaavana.

Perusteluissa todetaan, että 106 §:n 3 momentissa säädettäisiin voimassa olevan pykälän 3 momenttia vastaavasti siitä, mitä asioita koskeviin hallinto-oikeuden päätöksiin Valviralle voidaan myöntää valituslupa (s. 38). Voimassa oleva tupakkalain sääntely (549/2016) on ollut tarpeen, koska viranomaisen *valitusoikeudesta* on tullut säätää erikseen, mutta näin ei ole enää.

HOL 107 §:n mukaan (voimaan 1.1.2020) hallinto-oikeuden hallintolainkäyttöasiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valituslupan. Valituslupan myöntämisen perusteet on lueteltu HOL 111 §:ssä, ja valituslupa on myönnettävä, jos jokin laissa säädetyistä perusteista on käsillä. Valituslupaedellytys koskee yksityistä ja viranomaista. HOL 109 §:n mukaan alkuperäisen hallintopäätöksen tehneellä viranomaisella on oikeus hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimen päätökseen, jolla hallintotuomioistuin on kumonnut viranomaisen päätöksen tai muuttanut sitä. Pääsääntö viranomaisen valitusoikeudesta on siis muuttunut. Viranomaisen saa hakea muutosta valittamalla myös, jos valittaminen on tarpeen viranomaisen valvottavana olevan yleisen edun vuoksi.

Ehdotuksen sääntelytekniikka, jossa luetellaan ne päätökset, joista valitettaessa voitaisiin myöntää viranomaiselle valituslupa, on poikkeuksellinen ja se on melko vaikeasti yhteen sovitettavissa HOL:n sääntelyn kanssa. Epäselväksi jää, onko viranomaisen valitusoikeuden tarkoitus olla rajoittamaton ja valituslupan myöntämisen vain näissä erikseen säännellyissä tilanteissa harkinnanvaraista, vai onko itse asiassa tarkoituksena rajoittaa viranomaisen valitusoikeus kattamaan vain nämä nimenomaisesti mainitut päätökset.

Oikeusministeriön käsityksen mukaan HOL:n sääntely viranomaisen valitusoikeudesta olisi riittävä ja ehdotettu 106 §:n 3 momentti näin ollen kokonaisuudessaan tarpeeton. Tällöin Valviralla olisi valitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen silloin, jos hallinto-oikeus on muuttanut sen antamaa päätöstä tai kumonnut sen. Valituslupan myöntämisedellytyksistä säädettäisiin HOL 111 §:ssä.

#### **Muita huomioita**

Tupakkalain 2 §:n 39 kohdan muutoksia ei perustella esitysluonnoksen säännöskohtaisissa perusteluissa lainkaan.

Luonnoksesta puuttuvat rinnakkaistekstit. Ne olisivat helpottaneet ehdotettujen muutosten ja lisäysten hahmottamista. Rinnakkaisteksti laaditaan, kun esityksessä ehdotetaan voimassa olevaa lakia muutettavaksi sekä kun muuttamisen ohella ehdotetaan laista kumottaviksi lainkohtia tai lakiin lisättäviksi niitä. Jos lakiehdotuksella pelkästään lisätään lakiin lainkohtia, rinnakkaistekstiä ei laadita (ks. tarkemmin Hallituksen esitysten laatimishjeet, luku IX).

Ylijohtaja

Johanna Suurpää

Lainsäädäntöneuvos

Veli-Pekka Hautamäki

Jakelu STM Sosiaali- ja terveysministeriö

Tiedoksi Kansliapäällikkö Pekka Timonen  
Lainsäädäntöjohtaja Susanna Siitonen  
Ministerin erityisavustaja Jade Malmi